

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата психологічних наук, доцента, доцента кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету
Бригадир Марії Богданівни на дисертацію Миколюка Юрія Мироновича
«Психологічні чинники конструктивної взаємодії майбутніх працівників соціономічних професій із штучним інтелектом як квазісуб'єктом»,
поданої до захисту в разову спеціалізовано вчену раду ДФ 58.082.116
Західноукраїнського національного університету на здобуття
ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 053 Психологія

1. Актуальність теми дисертації

Актуальність рецензованого дослідження Ю. М. Миколюка визначається необхідністю емпіричного осмислення психологічних чинників взаємодії майбутніх фахівців соціономічних професій із системами штучного інтелекту, які дедалі частіше діють лише як інструментальні засоби професійної діяльності, а й як складні інформаційно-комунікативні системи, що опосередковують процеси прийняття рішень, навчання та професійної рефлексії особистості.

У сучасних умовах цифрової трансформації освіти та професійної підготовки особливої значущості набуває проблема емпіричного вимірювання психологічних характеристик взаємодії людини із штучним інтелектом, зокрема визначення рівня їх готовності до конструктивної комунікації, особливостей когнітивної обробки інформації, її рефлексивності, критичності мислення та особистісної регуляції професійної поведінки.

Важливим є також те, що дослідження здійснює вдалу спробу операціоналізації складних психологічних конструктів у сфері взаємодії користувачів із ШІ, що є недостатньо розробленим напрямом у сучасній українській психологічній науці. Це унеобхіднює створення валідного психодіагностичного інструментарію, здатного забезпечити емпіричну верифікацію теоретичних положень та підвищити рівень доказовості отриманих результатів.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення дисертації характеризуються достатнім ступенем емпіричної та статистичної обґрунтованості, що забезпечується використанням комплексу психодіагностичних методик, поєднанням стандартизованих та авторських інструментів, урешті-решт застосуванням коректних процедур математико-статистичної обробки даних.

Особливої уваги заслуговує використання у дослідженні багаторівневого психодіагностичного підходу, що містить застосування стандартизованих методик, зокрема 16-факторного особистісного опитувальника Р. Кеттелла (16 PF), тест-опитувальника особистісної адаптованості А. В. Фурмана та авторських діагностичних шкал, спрямованих на вимірювання рівня конструктивності взаємодії особи із штучним інтелектом як квазісуб'єктом.

Показово, що здобувач демонструє послідовність у переході від теоретичних конструктів до їх емпіричної операціоналізації, що дозволяє забезпечити логічну узгодженість між теоретичною моделлю дослідження та її психодіагностичним забезпеченням. Отримані емпіричні дані оброблено із застосуванням адекватних статистичних процедур, що забезпечує їхню надійність та інтерпретаційну валідність.

3. Новизна дослідження та одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає насамперед у створенні та емпіричній апробації психодіагностичної моделі оцінювання психологічних чинників конструктивної взаємодії майбутніх працівників соціономічних професій із штучним інтелектом як квазісуб'єктом. Автором здійснено операціоналізацію ключових психологічних параметрів конструктивної взаємодії, що дозволило перейти від загальнотеоретичних уявлень до вимірюваних емпіричних явищ. У цьому контексті новим є підхід до розгляду взаємодії із ШІ як багатовимірного психодіагностичного феномену, який містить когнітивний, регулятивний, рефлексивний та особистісний компоненти.

Істотним внеском дисертанта є розроблення авторської методики оцінювання рівня конструктивності взаємодії користувача із штучним інтелектом, яка інтегрує показники його особистісної зрілості, когнітивної гнучкості, критичності мислення та професійної рефлексивності. У межах дослідження також отримали подальший розвиток уявлення про психометричну інтерпретацію взаємодії людини із цифровими системами як об'єкта психологічного вимірювання.

Окремо відзначимо емпіричне обґрунтування індексу «Когнісинтія», який запропоновано автором як інтегральний показник когнітивної узгодженості та рефлексивної інтеграції інформації у процесі взаємодії юні із штучним інтелектом. Цей показник має перспективний характер і відкриває нові можливості для подальших психометричних досліджень у сфері кіберпсихології.

Примітно, що запропонована психодіагностична модель демонструє достатній рівень внутрішньої структурованості та логічної узгодженості її компонентів, що підвищує її прикладну значущість у контексті емпіричних досліджень. Вона може бути використана як основа для подальшого розширення психометричного інструментарію вивчення взаємодії людини із системами штучного інтелекту. Одержані результати свідчать про перспективність запропонованого підходу для розвитку сучасної психодіагностики цифрової взаємодії.

4. Зміст дисертації та відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Ю. М. Миколука має чітко структурований та логічно організований характер, що відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових досліджень рівня доктора філософії. Структура роботи має вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел та додатки, що забезпечує послідовність викладу наукового матеріалу.

У першому розділі здійснено теоретичне висвітлення і методологічне обґрунтування концептуальних засад дослідження, проаналізовано сучасні підходи до розуміння взаємодії людини із системами штучного інтелекту та визначено ключові психологічні параметри, що підлягають емпіричному вимірюванню.

Другий розділ має концептуально прикладний характер і присвячений обґрунтуванню психодіагностичної моделі дослідження, опису авторського інструментарію, стандартизованих методик та процедур збору емпіричних даних. Особливу увагу приділено організації вибірки, яка характеризується достатнім рівнем репрезентативності та відповідає цілям емпіричного психологічного дослідження.

Третій розділ містить результати емпіричного дослідження, їх статистичний аналіз і психологічну інтерпретацію. Отримані дані подано у систематизованому вигляді, із дотриманням вимог до наукової верифікації та інтерпретаційної коректності. Застосовані статистичні методи дозволили виявити значущі взаємозв'язки між досліджуваними психологічними змінними та підтвердити сформульовану гіпотезу.

Загалом зміст дисертації відповідає встановленим вимогам до наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії, характеризується емпіричною насиченістю, методичною коректністю та достатнім рівнем психодіагностичної обґрунтованості.

5. Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення отриманих результатів дослідження визначається можливістю застосування розробленого психодіагностичного інструментарію для оцінювання психологічних чинників конструктивної взаємодії майбутніх працівників соціономічних професій із штучним інтелектом як квазісуб'єктом. Запропонована автором система емпіричних процедур має виражену прикладну спрямованість і може бути використана у процесі професійного відбору, психологічного супроводу та підготовки майбутніх фахівців соціономічного профілю.

Особливого значення набуває авторська методика, спрямована на виявлення рівня сформованості готовності особи до конструктивної взаємодії з ШІ, а також психометричні показники, що дозволяють операціоналізувати складні когнітивно-рефлексивні та мотиваційні характеристики. У цьому аспекті практична цінність роботи полягає в можливості інтеграції отриманих результатів у систему психодіагностичного супроводу освітнього процесу ЗВО, що здійснюють

підготовку майбутніх психологів, соціальних працівників, педагогів та інших представників соціономічних професій.

Окремо відзначимо перспективність використання самого поняття та індексу «Когнісинтія». Останній відіграє роль інтегрального показника когнітивно-інтерактивної узгодженості у взаємодії людини із ШІ. Незважаючи на необхідність подальшої апробації, запропоновані поняття та індекс демонструють потенціал як узагальнений психометричний маркер, що може бути застосований у дослідницьких та прикладних програмах моніторингу цифрової компетентності та адаптивності майбутніх фахівців у їх взаємодії із ШІ.

Крім того, результати дослідження можуть бути використані у розробці тренінгових програм розвитку цифрової взаємодії, у діяльності психологічних служб закладів освіти, а також у межах прикладних дослідницьких проєктів, спрямованих на вивчення взаємодії людини і штучного інтелекту в освітньому та професійному довшілі.

6. Повнота викладення результатів у наукових публікаціях

Основні положення дисертаційної роботи дослідження достатньою мірою висвітлені у наукових публікаціях здобувача, що підтверджує належний рівень апробації отриманих даних. Результати емпіричної частини, зокрема ті, що стосуються психодіагностичного інструментарію, валідаційних процедур та статистичного аналізу, представлені у фахових виданнях категорії «Б», що забезпечує їх експертну оцінку та наукову перевірку.

Окремі аспекти дослідження, пов'язані з адаптацією методики 16 PF Р. Кеттелла та модифікацією психодіагностичних підходів А. В. Фурмана до циклічно-вчинкового аналізу, знайшли відображення не тільки у фахових виданнях, але й у тезах доповідей на науково-практичних конференціях різного рівня. Це свідчить про системність роботи здобувача щодо апробації проміжних і підсумкових результатів дослідження.

Водночас варто відзначити, що публікаційна активність загалом відповідає вимогам, які ставляться до психологічних дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії, і демонструє наступність у представленні як

теоретичних, так і емпіричних результатів роботи. Це дає підставу вважати рівень оприлюднення результатів достатнім для їх наукової верифікації.

7. Зауваження та дискусійні питання

Попри загальну позитивну оцінку рецензованого дослідження, окреслимо низку дискусійних моментів, які можуть становити основу для подальшого наукового розвитку піднятої проблематики.

По-перше, потребує більш детального аргументування процедура стандартизації авторської психодіагностичної методики. Зокрема, доцільним було б ширше висвітлення етапів перевірки внутрішньої узгодженості шкал, факторної структури та критеріїв конструктної валідності.

По-друге, перспективним напрямом подальших досліджень є проведення повторного вимірювання (retest) для перевірки стабільності отриманих показників у часі, що дало б змогу посилити аргументацію стосовно надійності інструментарію.

По-третє, індекс «Когнісинтія», запропонований у дисертації як інтегральний показник, потребує подальшої апробації на більш широких і соціально різноманітних вибірках. Це дозволить уточнити його прогностичні можливості та межі застосування у різних професійних та освітніх контекстах.

Водночас зазначені зауваження не знижують загальної наукової цінності роботи, а лише окреслюють напрями її подальшого розвитку та поглиблення емпіричної бази дослідження.

8. Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН

Дисертаційна робота на тему «Психологічні чинники конструктивної взаємодії майбутніх працівників соціономічних професій із штучним інтелектом як квазісуб'єктом» є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, у межах якого отримано нові емпірично обґрунтовані результати, що мають суттєве значення для розвитку сучасної психології взаємодії людини і штучного інтелекту.

Робота характеризується належним рівнем методологічної та емпіричної організації, використанням валідного психодіагностичного інструментарію, коректною статистичною обробкою даних і репрезентативністю вибірки, що

загалом забезпечує достовірність отриманих результатів. Отримані дані мають як теоретичну, так і практичну цінність, зокрема у сфері психодіагностики професійної готовності майбутніх фахівців соціономічного профілю до взаємодії з цифровими агентами.

За своїм змістом, науковим рівнем, новизною, повнотою викладу результатів у публікаціях та практичною значущістю дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради», затвердженого Кабінетом Міністрів України, а її автор, Ю. М. Миколюк, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Рецензент:

кандидат психологічних наук
доцент, доцент кафедри
психології та соціальної роботи
Західноукраїнського
національного університету

Марія БРИГАДИР

Завіряю:
НАЧАЛЬНИК
ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ

Марія Бригадір
Анна СЕВІДКА